

ความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*
NEEDS OF TEACHERS FOR INTERNAL SUPERVISION IN PRIMARY
SCHOOLS UNDER OF BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 1

กัลยา สิบาง¹, จำรัส มุ่งเผือกกลาง² และ พจน์ เจริญสันติเยะ³
Kanlaya Seebang¹, Chamrat Mungfaoklang² and Phot Charoensanthia³

¹⁻³วิทยาลัยนครราชสีมา

¹⁻³Nakhon Ratchasima College, Thailand

¹Corresponding Author's Email: kanlayasee9758@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 2) เปรียบเทียบความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาความศึกษาความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) แนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการคิด วิเคราะห์และการปฏิบัติจริง ควบคู่กับการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในความสัมพันธ์ของโลก การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพเป็นสิ่งจำเป็น โดยเน้นการฝึกปฏิบัติและส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ นอกจากนี้ควรปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และประชาธิปไตยผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม สุดท้ายการเรียนรู้ต้องอาศัย

* Received 14 March 2025; Revised 17 April 2025; Accepted 25 April 2025

ความร่วมมือจากครอบครัวและชุมชน พร้อมทั้งมีการประเมินผลที่มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ความต้องการ, ความต้องการของครู, การนิเทศภายใน

Abstract

The objectives of this research were (1) to investigate the needs of teachers regarding internal supervision in basic education schools under the Buriram Primary Educational Service Area Office 1; (2) comparing teachers' needs for internal supervision based on their educational qualifications and teaching experience; and (3) explore guidelines for enhancing teachers' professional development through internal supervision. The sample consisted of 330 teachers. Research instruments included a questionnaire and an interview form. The Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranged from 0.80 to 1.00, and the reliability coefficient was 0.97. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The results revealed that (1) teachers' overall needs and needs in specific areas for internal supervision were at a high level; (2) significant differences at the .05 level were found in teachers' needs when classified by educational qualifications, both overall and in specific aspects, while no significant differences were found based on teaching experience overall; however, some differences were observed in specific aspects at the .05 level; and (3) development guidelines should emphasize learner-centered approaches that foster knowledge construction through analytical thinking and practical experience. These approaches should integrate self-awareness, nature, and environmental learning to build a comprehensive understanding of global interconnections. Additionally, life and career development should focus on hands-on practice and entrepreneurial encouragement. Moral values, ethics, and democratic principles should be cultivated through participatory activities. Lastly, effective learning requires collaboration among families, schools, and communities, supported by ongoing developmental assessment.

Keywords: Need, Teacher Requirements, Internal Supervision

บทนำ

การนิเทศภายในสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่เน้นการเข้าถึงและคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ ที่กำหนดให้การพัฒนามาตรฐานการศึกษาต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม การนิเทศภายในสถานศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดตามผลการเรียนการสอน การประเมินและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรต่างๆ ในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งการนิเทศสามารถเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้เท่าเทียมและเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของชาติ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม ซึ่งได้ระบุว่าการจัดการศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพของแต่ละคน ในขณะที่การนิเทศภายในสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกระบวนการนี้ โดยการนิเทศจะเป็นการช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากการถ่ายทอดความรู้แบบดั้งเดิม มาเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการนิเทศภายในจะช่วยพัฒนาครูให้สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การนิเทศยังช่วยในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นการสนับสนุนตามหลักการในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้สมบูรณ์ในทุกด้าน (เพ็ญศรี จันทร์พาทริกิจ, 2560)

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิทธิของประชาชนที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและเท่าเทียม โดยเน้นการวางรากฐานสำหรับการศึกษาต่อหรือการจ้างงาน ความสำเร็จของกระบวนการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและครู โดยเฉพาะการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพครู และยกระดับคุณภาพการศึกษา แม้ว่าการนิเทศภายในจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพครู แต่ยังคงพบว่าในโรงเรียนประถมศึกษา มีข้อจำกัดด้านกระบวนการและการสนับสนุน ส่งผลให้การนิเทศยังไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งการนิเทศที่ดีควรเน้นการสนับสนุนและชี้แนะเพื่อช่วยพัฒนาการสอนของครู ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน การนิเทศภายในควรมีบทบาทในการแนะนำและฝึกปฏิบัติด้านหลักสูตร นวัตกรรมการสอน และการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1, 2567)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีหน้าที่ควบคุม กำกับ และติดตามการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ ตามวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนกลยุทธ์สำคัญ ได้แก่ สร้างความเสมอภาคและเพิ่มโอกาสทางการศึกษา พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ เพิ่มศักยภาพครูและบุคลากรจัดการทรัพยากรเพื่อพัฒนาสถานศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเป้าหมายคือให้ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้คู่คุณธรรม ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ครูและบุคลากรใช้ ICT อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและฐานข้อมูลที่เอื้อต่อการพัฒนา โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1, 2567) ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. เปรียบเทียบความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน
3. ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมความศึกษาความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรได้แก่ ครูผู้สอนภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,392 คน (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 330 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแนวทางในการพัฒนาความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 คือผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่น จำนวน 5 คน

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคอร์ท (Likert ; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2560 : 99) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) จากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2560 : 43 - 46) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยสังเคราะห์จากนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการวิทยานิพนธ์แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามแต่ละข้อโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Consistency) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเสนอแนะอีกครั้ง

2.2.2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

2.2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จากการส่งแบบสอบถามไปจำนวน 330 ชุด ได้รับกลับคืนมา 330 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 การสัมภาษณ์ผู้บริหารเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตการเก็บรวบรวมข้อมูล นัดหมายวันและเวลาสัมภาษณ์ ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 10-15 นาที

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ความต้องการของครูต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับและแปลผล

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการของครูในระดับการศึกษาต่างหากันที่มีต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยใช้ค่าที (t – test แบบ Independent samples)

4.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการของครูต่อการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F–test แบบ One way ANOVA)

4.5 วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ความต้องการต่อนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการวางแผนการนิเทศ	3.98	0.21	มาก	4
2. ด้านการเตรียมการนิเทศ	4.07	0.22	มาก	3
3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.14	0.25	มาก	1
4. ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ	3.97	0.20	มาก	5
5. ด้านการประเมินผลการนิเทศ	4.08	0.21	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.05	0.12	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ รองมาคือ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำที่สุด ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ

2. การเปรียบเทียบความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน ระดับการศึกษาของครูผู้สอน

	ความความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายใน	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	P - value
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
1	ด้านการวางแผนการนิเทศ	3.95	0.22	4.02	0.20	-2.711*	0.007
2	ด้านการเตรียมการนิเทศ	4.13	0.99	4.00	0.23	5.633*	0.006
3	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.21	0.21	4.04	0.27	6.165*	0.000
4	ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ	3.95	0.21	4.00	0.20	-2.298*	0.000
5	ด้านการประเมินผลการนิเทศ	4.13	0.19	4.00	0.22	5.615*	0.022
	โดยภาพรวม	4.07	0.11	4.01	0.12	4.902*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของ ครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ความต้องการของ ครูผู้สอนต่อการนิเทศ ภายใน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P – value
1. ด้านการวางแผนการ นิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2.203	2	1.101	26.335*	.000
	ภายในกลุ่ม	14.636	328	.042		
	รวม	16.838	329			
2. ด้านการเตรียมการ นิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	1.490	2	.745	15.953*	.000
	ภายในกลุ่ม	16.340	328	.047		
	รวม	17.830	329			
3. ด้านการปฏิบัติการ นิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2.311	2	1.155	19.632	.090
	ภายในกลุ่ม	20.598	328	.059		
	รวม	22.908	329			
4. ด้านการสร้างขวัญ กำลังใจ	ระหว่างกลุ่ม	1.922	2	.961	24.752	.650
	ภายในกลุ่ม	13.592	328	.039		
	รวม	15.514	329			
5. ด้านการประเมินผลการ นิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	1.383	2	.691	15.590	.800
	ภายในกลุ่ม	15.520	328	.044		
	รวม	16.902	329			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.280	2	.691	15.590	.230
	ภายในกลุ่ม	15.583	328	.044		
	รวม	16.840	329			

จากตารางที่ 3 พบว่า ความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการนิเทศ และด้านการเตรียมการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่ต่างกัน

4. แนวทางการการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละด้านตามแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ด้านการวางแผนการนิเทศ แนวทางการวางแผนการนิเทศควรมีโครงสร้างชัดเจน สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน และความต้องการของครูผ่านแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการประชุมกลุ่ม จากนั้นกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เช่น การพัฒนาการสอนหรือการใช้เทคโนโลยี วางแผนการนิเทศที่ยืดหยุ่นในระยะสั้น กลาง และยาว กำหนดวิธีการนิเทศที่หลากหลาย เช่น การนิเทศกลุ่ม ตัวต่อตัว และการสังเกตชั้นเรียน พร้อมเตรียมทรัพยากรและบุคลากรที่เหมาะสม สดท้าย ควรมีระบบติดตามและประเมินผล เพื่อปรับปรุงแผนการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

2. ด้านการเตรียมการนิเทศ การเตรียมการนิเทศต้องเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของครูและผู้เรียน และออกแบบกระบวนการนิเทศให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน วิธีการพัฒนา สัมภาษณ์ผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ใช้เครื่องมือวิเคราะห์ความต้องการ (Needs Assessment) เช่น แบบสอบถามหรือการสนทนากลุ่ม วางแผนการนิเทศเป็นรายปีและรายภาคเรียน โดยกำหนดแนวทางให้ชัดเจน

3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ควรใช้วิธีการนิเทศที่หลากหลาย เช่น การนิเทศแบบมีส่วนร่วม (Participatory Supervision) และการนิเทศเชิงสร้างสรรค์ (Creative Supervision) เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างแท้จริง วิธีการพัฒนา นำแนวทาง Coaching & Mentoring มาใช้ในการพัฒนาครู จัดให้มีการสังเกตชั้นเรียน (Classroom Observation) พร้อมข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูทำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4. ด้านการสร้างขวัญกำลังใจ การนิเทศที่มีประสิทธิภาพต้องช่วยเสริมแรงบวกให้กับครู ไม่ใช่เพียงชี้ข้อผิดพลาด แต่ต้องเป็นการส่งเสริมศักยภาพของครู วิธีการพัฒนา ใช้การให้ฟีดแบ็กเชิงบวก (Positive Feedback) โดยเน้นจุดแข็งก่อนจุดอ่อน จัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญกำลังใจ เช่น การยกย่องครูที่มีการพัฒนาตนเองดีเด่น เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการนิเทศ

5. ด้านการประเมินผลการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศควรมีทั้งการประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) และการประเมินผลลัพธ์ (Summative Evaluation) วิธีการพัฒนา ใช้การสะท้อนคิด (Reflective Practice) ให้ครูได้มีโอกาสประเมินตนเอง เก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของการนิเทศ จัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศและนำผลไปปรับปรุงกระบวนการนิเทศในอนาคต

อภิปรายผล

1. ความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการรับรู้นโยบายหรือแนวปฏิบัติต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง จากการอบรมประชุมสัมมนา จากการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนั้น จึงทำให้การดำเนินงานตามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ แคทรียา แสงใส (2567) ศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สุรพล สีขาวอ่อน (2560) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มี ระดับการศึกษาต่างกันโดยภาพรวม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ และวิธีการเรียนรู้ของครูในแต่ละระดับ พื้นฐานความรู้และประสบการณ์ที่ต่างกัน ส่งผลให้ครูในแต่ละระดับมีความต้องการที่ไม่เหมือนกัน ครูที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือเอก มักมีความรู้ทางด้านทฤษฎีการสอนและการวิจัยในชั้นเรียนมากกว่าครูที่จบปริญญาตรี จึงมีแนวโน้มที่จะต้องการการนิเทศที่เน้นการพัฒนาเชิงลึก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ โอนนอก (2559) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา เขตกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และสอดคล้องกับ ธารทิพย์ ด้ายศ (2560) ศึกษาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความต้องการของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการเตรียมการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า อาจเกิดจากปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องกับมุมมอง ประสบการณ์ และความคาดหวังต่อกระบวนการนิเทศของบุคลากรในแต่ละช่วงประสบการณ์ บุคลากรที่มีประสบการณ์สูงมักมีความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ และตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนที่เป็นระบบ มีเป้าหมายที่ชัดเจน และสามารถปรับให้เหมาะสมกับบริบทของ

โรงเรียนได้ ในด้านการเตรียมการนิเทศ บุคลากรที่มีประสบการณ์สูงมักให้ความสำคัญกับการเตรียมการที่ครอบคลุมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และการเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาครู ในขณะที่บุคลากรที่มีประสบการณ์น้อยอาจต้องการการเตรียมการที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกลิงศักดิ์ จอกลม (2565) ศึกษาปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาระนอง มีความมุ่งหมายเพื่อทราบปัญหาและเปรียบเทียบปัญหา การนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง ตามตัวแปรประสบการณ์และขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ชารทิพย์ ด้ายศ (2560) ศึกษาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางการพัฒนาด้านการสร้างขวัญกำลังใจ การนิเทศที่มีประสิทธิภาพต้องช่วยเสริมแรงบวกให้กับครู ไม่ใช่เพียงชี้ข้อผิดพลาด แต่ต้องเป็นการส่งเสริมศักยภาพของครู วิธีการพัฒนา ใช้การให้ฟีดแบ็กเชิงบวก (Positive Feedback) โดยเน้นจุดแข็งก่อนจุดอ่อน จัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญกำลังใจ เช่น การยกย่องครูที่มีการพัฒนาตนเองดีเด่น เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการนิเทศ ซึ่งสนับสนุนแนวคิดของ Bandura (1997) เกี่ยวกับทฤษฎีความสามารถในตนเอง (Self-Efficacy Theory) ที่ระบุว่าครูได้รับข้อมูลย้อนกลับในเชิงบวกสามารถช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นของบุคคลในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ c]ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Deci & Ryan (1985) ในทฤษฎีแรงจูงใจภายใน (Self-Determination Theory) ที่ระบุว่าความรู้สึกเป็นอิสระและการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานสามารถเพิ่มความพึงพอใจและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและยกระดับศักยภาพของครูผู้สอน อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของการนิเทศขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างแนวทางการนิเทศกับความต้องการของครูในบริบทของโรงเรียน การศึกษาความต้องการของครูจึงมีความสำคัญ เนื่องจากช่วยให้การนิเทศสามารถตอบสนองต่อปัญหาและข้อจำกัดของครูได้อย่างตรงจุด การศึกษาความต้องการของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การนิเทศเกิดประสิทธิผลสูงสุด ครูเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงในห้องเรียน และต้องเผชิญกับความท้าทายในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ การนิเทศที่ดีจะช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร กระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการศึกษาภายในโรงเรียน มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ 1) ด้านการวางแผนการนิเทศ จัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Focus Group) ร่วมกับครูผู้สอนทุกระดับ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับ

ปัญหาและความต้องการที่แท้จริง เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการออกแบบแผนการนิเทศ โดยใช้ แนวทางการนิเทศแบบ Coaching & Mentoring เพื่อให้เหมาะสมกับประสบการณ์ของครูแต่ละกลุ่ม ออกแบบแผนการนิเทศที่ยืดหยุ่นและเป็นระบบ แบ่งประเภทของการนิเทศให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น ครูใหม่ (New Teachers) เน้นการนิเทศแบบพี่เลี้ยง (Mentor System) ครูที่มีประสบการณ์ เน้นการนิเทศแบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) วางแผนการนิเทศในระยะสั้นและระยะยาว โดยกำหนด เป้าหมายที่ชัดเจน พัฒนาเครื่องมือสนับสนุนการวางแผน ออกแบบแผนการนิเทศให้เหมาะกับครูแต่ละคน และ 2) ด้านการเตรียมการนิเทศ จัดทำแนวทางการเตรียมการนิเทศที่ชัดเจน จัดทำคู่มือการนิเทศภายในที่ระบุ ขั้นตอน วิธีการ และรูปแบบการนิเทศที่ชัดเจน เพื่อให้ครูและบุคลากรสามารถเตรียมตัวได้อย่างเป็นระบบ จัดทำการเตรียมการนิเทศ ที่สามารถใช้เป็นแนวทางก่อนการนิเทศ พัฒนาสื่อและเทคนิคการนิเทศที่หลากหลาย สำหรับครูที่ต้องการคำแนะนำแบบต่อเนื่อง การแลกเปลี่ยนความรู้ ส่งเสริมบทบาทของครูพี่เลี้ยงและทีมงานนิเทศ จัดอบรมพี่เลี้ยง เพื่อให้ครูที่มีประสบการณ์สามารถให้คำแนะนำแก่ครูรุ่นใหม่ สนับสนุนการสร้าง เครือข่ายครูต้นแบบ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน และมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และ 2) ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาครูผู้สอนในการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- แคทรียา แสงใส. (2567). สภาพและปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เถลิงศักดิ์ จอกถม. (2565). ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง.
- ธารทิพย์ ด้ายศ. (2560). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). วิจัยทางการศึกษา แนวคิดและวิธีการ (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 99 ก หน้า 1-9 (19 สิงหาคม 2545).

- เพ็ญศรี จันทรพาหิรกิจ. (2560). แนวคิดและแนวปฏิบัติในการนิเทศการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การศึกษาไทย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124
ตอนที่ 27 ก หน้า 1-127 (24 สิงหาคม 2550).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. (2567). ข้อมูลประชากร
ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2567. บุรีรัมย์: สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.
- สุรพล สีขาวอ่อน. (2560). การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ
บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2.
ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อานนท์ โอนนอก. (2559). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา เขตกิ่ง
อำเภอนิคมน้ำพอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. W. H. Freeman.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). Intrinsic motivation and self-determination in
human behavior. Springer.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research
activities. Educational and Psychological Measurement, 33(1), 67.